

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕЙ В.СУХОМЛИНСЬКОГО У КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Осягнути педагогіку В. Сухомлинського у контексті запитів освіти ХХІ століття – це важливе завдання державної ваги. Ми знаємо, що «спадщина Сухомлинського наділена здатністю оновлюватися в часі, набувати загостреної актуальності, а з іншого боку – вона немов ланцюгом пов'язана по руках і ногах комуністичною риторикою, що надає їй, на перший погляд, майже безнадійної анахронічності» [1].

Сама «педагогіка серця» великого Учителя вимагає переосмислення і пристосування до реалій освіти України ХХІ століття, оскільки в останні роки відбулися незворотні зміни у суспільному, економічному житті, переорієнтовано вектор традиційних цінностей, зазнала деструкції традиційна мораль. Першопричина сучасної кризи, за словами В. Вернадського, «одвічний конфлікт матеріального і духовного в людині». Саме матеріальне тисне на духовне у нашому суспільстві, і це позначається на освіті.

Якщо педагогіка В. Сухомлинського пропонує нам виховну модель, зорієнтовану на формування людини-творця, то сучасні реалії нав'язують нам необхідність «ліпити» усіма можливими і неможливими засобами людину-споживача.

Сучасним освітянам необхідно навчитися протистояти космополітичній системі стандартів, уніфікацій, знеособлення, слід сформувати національну систему цінностей і пріоритетів, забезпечену культурою традицій, моральною духовністю, усвідомленим патріотизмом, вірою в унікальність власного цивілізаційного образу та призначення. Така національна система освітніх цінностей представлена у педагогічній спадщині В. Сухомлинського, і саме вона відповідає запитам сьогодення і нашій українській ментальності. Як учитель і вихователь, він прагнув того, щоб закласти в юні серця моральні цінності, «створені й завойовані людством протягом багатьох століть – любов до Батьківщини і до волі, непримиренність до гноблення й поневолення людини людиною, готовність віддати свої сили й життя в ім'я найвищих ідеалів – щастя, свободи людей» [3, с. 414]. Все, що людині дороге, має бути у неї в серці. Вчений пише: «По-справжньому любити – це віддавати, творити, вкладати духовні сили, бачити часточку вкладеного тобою добра в іншій людині» [3, с. 413]. Таким чином, учитель-науковець пізнавав світ «не тільки розумом, а й серцем» [3, с. 414]. Якщо так, то виходить, що серце має пам'ять, а отже – розум? У середині ХХ століття геній В. Сухомлинського осягнув те, про що стало відомо на початку ХХІ ст..

Якщо таким важливим є серце вчителя, його вплив на учня при передачі знань, почуттів, то як бути тоді з дистанційним навчанням, яке так настійно нав'язують? Як передати на відстані почуття, як поділитись енергією любові, теплом свого серця, інтелектом серця? Мабуть, на ці питання теж доведеться давати відповідь освітянам України у ХХІ столітті. Але шукати відповідь на ці

питання повинні не тільки педагоги та психологи, але й науковці інших галузей знань на основі синергетичної моделі. За словами В. Кременя, «філософія освіти має залучити до свого дискурсу поняття, принципи, методи синергетики, які допоможуть звільнити свідомість від ідей і методів авторитарної педагогіки, від застосування засобів і способів прямого впливу на особистість. Використання синергетичного підходу в практичній діяльності сприяє збагаченню навчально-виховного процесу діалоговими засобами і методами освітньо-педагогічної взаємодії, що, у свою чергу, інтенсифікує розвиток як учнів, так і викладачів. У цьому – одне із завдань філософського підходу до процесів освіти взагалі» [2, с. 6].

Нашим дослідженням здійснено спробу довести українськість педагогічної спадщини В. Сухомлинського на ментальному, філософському, історичному, педагогічному, синергетичному рівнях. І завдання вчених, педагогів-освітян – у перспективі осмислити, як зробити так, щоб цей неоціненний доробок, цей неоціненний досвід вписався в освітній простір України майбутнього і став панівним. Для цього потрібні зусилля державного рівня. На часі – необхідність ввести Сухомліністику як окрему навчальну дисципліну у кожному педагогічному університеті України, надати їй відцентрового змісту у підготовці вчителя-патріота, національно свідомого громадянина, інтелектуала ХХІ століття, українознавця планетарного мислення. Це особливо актуально у ситуації витискання свого, національного, із власної духовної території, що призводить до ослаблення національної ідентичності. Щоб протистояти космополітичній системі стандартів, уніфікацій, слід сформуванати національну систему цінностей в освіті, забезпечену культурою традицій, патріотизмом, вірою в унікальність власного народу.

Список використаних джерел:

1. Ключек Г. Д. Константи Василя Сухомлинського : статті [Електронний ресурс] / Григорій Ключек. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. 67, [1] с. Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/konstanti_vasilya_suhomlinskogo.html. Назва з титул. екрану.
2. Кремень В. Синергетична модель розвитку освіти як відповідь на виклики сьогодення / В. Кремень // Рідна школа. 2010. № 6. С. 3–6.
3. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. К. : Рад. школа, 1977. Т. 5. С. 410–414.